

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL (MEMORANDWM RHIF 4)

Y Bil Dŵr (Mesurau Arbennig)

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (LCM) hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS") 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.
2. Cafodd y Bil Dŵr (Mesurau Arbennig) ("y Bil") ei gyflwyno yn Nhŷ'r Arglwyddi Senedd y DU ar 4 Medi 2024. Gosodais LCM ar 18 Medi 2024 ac LCMau Atodol ar 4 a 27 Tachwedd 2024.
3. Ceir fersiwn ddiweddaraf y Bil yn y [Bil Dwr \(Mesurau Arbennig\)](#):

Amcan(ion) y Polisi

4. Mae Llywodraeth y DU yn cyflwyno'r Bil Dŵr (Mesurau Arbennig) i gryfhau pwerau'r rheoleiddiwr ac i ddatrys y problemau llygredd dŵr. Cyhoeddwyd y Bil yn Araith y Brenin ar 17 Gorffennaf ac mae'n adlewyrchu ymrwymiad maniffesto'r Llywodraeth Lafur i lanhau ein dyfrffyrdd. Mae'r Bil yn ymateb i fethiannau eang canfyddedig y sector dŵr o ran mynd i'r afael â llygredd a achosir gan ollyngiadau carthion a seilwaith sy'n heneiddio. Rwyf wedi cytuno y dylai'r darpariaethau sy'n ymwneud â rheoleiddio'r diwydiant dŵr gael eu cymhwyso i Gymru.

Crynodeb o'r Bil

5. Noddir y Bil gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig. Mae darpariaethau allweddol y Bil yn cwmpasu mesurau y bwriedir iddynt gryfhau pwerau rheoleiddwyr y diwydiant dŵr, gan gynnwys Ofwat, Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) a'r Arolygiaeth Dŵr Yfed (DWI). Gwneir y newidiadau a weithredir gan y Bil drwy gyfuniad o ddarpariaethau annibynnol a diwygiadau i Ddeddf Diwydiant Dŵr 1991 a Deddf Adnoddau Dŵr 1991, sydd gyda'i gilydd yn gyfran arwyddocaol o'r deddfwriaeth sy'n bod sy'n ymwneud â dŵr.
6. Cytunais mewn egwyddor i estyn y ddarpariaeth i Gymru a cheisio pwerau sy'n cyfateb i rai'r Ysgrifennydd Gwladol ar gyfer Gweinidogion Cymru drwy'r Bil.

Y sefyllfa ers cyhoeddi'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol cyntaf

7. Bu trafod rheolaidd rhwng y DU a Llywodraeth Cymru gydol taith y Bil trwy'r Senedd, gan gynnwys y cam gwneud gwelliannau yng Nghyfnod Adrodd yr Arglwyddi.

8. Gofynnodd Llywodraeth Cymru am welliant i estyn Cymal 2 (Cynlluniau Lleihau Digwyddiadau Llygredd) i Gymru. Cytunwyd ar hynny yng Nghyfnod Adrodd yr Arglwyddi, ynghyd ag ar welliannau eraill a wnaed gan y llywodraeth sy'n effeithio ar Gymalau 2 ac 13.

Gwelliannau anllywodraethol y cytunwyd arnynt yng Nghyfnod Adrodd yr Arglwyddi.

9. Yn ogystal â'r 34 o welliannau a gyflwynwyd gan y Llywodraeth, y cytunwyd arnynt bob un (ac yr ymdrinnir â nhw yn SLCM (Rhif 3), cafodd dau welliant gan yr wrthblaid eu pasio yn y Cyfnod Adrodd yn Nhŷ'r Arglwyddi. Mae'r gwelliannau'n effeithio ar Gymal 1 (Rheolau ynghylch taliadau a llywodraethiant).
10. Gwelliant 2 (Cymal 1)

Mae'r gwelliant yn ei gwneud yn ofynnol i Ofwat, wrth arfer y pŵer gwneud rheoliadau o dan Gymal 1, geisio gwneud hynny mewn ffordd sy'n gofyn bod ymgymerydd perthnasol yn cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Awdurdod ar waith strwythuro ariannol gwirioneddol neu arfaethedig, strategaeth masnachol a lefelau dyledion, ymhlith materion cyllidol eraill. Bwriad tebygol y gwelliant yw helpu rheoleiddwyr (Ofwat) i ddeall y gwasgfeydd a'r risgiau ariannol y mae cwmnïau dŵr yn eu hwynebu, gan ganiatáu iddynt sefydlu mesurau ymyrryd buan, os oes angen.

11. Gwelliant 11 (Cymal 1)
Mae Cymal 1 yn diwygio Deddf Diwydiant Dŵr 1991 ac yn nodi dyletswyddau ychwanegol yn yr adran 35B newydd ar y rheolau ynghylch taliadau a llywodraethiant o dan baragraffau 1(5) ac 1(6). Nid oedd datganiad esboniadol gan yr aelod wedi'i atodi wrth y gwelliant. Bwriad tebygol y cymal yw (a) bod yn rhaid i Ofwat gyhoeddi'r rheolau cyntaf yn defnyddio'r pŵer newydd o fewn chwe mis wedi i'r Bil ddod i rym (b) wrth wneud, rhaid anfon copi i'r Ysgrifennydd Gwladol (c) ni ddaw'r rheolau hynny i rym tan y bydd yr Ysgrifennydd Gwladol yn gwneud rheoliadau'n dod â nhw i rym a (d) daw'r rheoliadau o dan y weithdrefn gadarnhaol yn Senedd y DU.

Barn Llywodraethau Cymru a'r DU ynghylch yr angen am gydsyniad

12. Nid yw'r gwelliannau anllywodraethol y cytunwyd arnynt yn newid fy marn ynghylch y gofyn am gydsyniad ar gyfer y cymalau hynny y maent yn eu diwygio. Hynny am fod y cymalau hynny'n ymwneud â mater datganoledig, sef y diwydiant dŵr.
13. Barn Llywodraeth y DU yw bod y gwelliannau i Gymal 1 yn gofyn am gydsyniad deddfwriaethol Senedd Cymru. Rwy'n cytuno â'r asesiad hwn.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Dŵr (Mesurau Arbennig)

14. Mae'r rhesymau a nodwyd yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol blaenorol ar y Bil hwn ynghylch pam ei bod yn briodol i ddeddfwriaeth y DU wneud darpariaeth am Gymru yn y Bil hwn yn parhau'n berthnasol. Rwy'n aildatgan fy nadleuon yma er hwylustod cyfeirio.
15. Bydd y Bil yn dod â newidiadau cadarnhaol ac yn cefnogi ein nod cyffredinol i leihau llygredd dŵr yng Nghymru. Mae'r Bil yn deddfu ar ystod o bynciau a materion polisi y mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn rhannu nodau ac amcanion clir arnynt.
16. Mae dŵr yn ei hanfod yn fater trawsffiniol, ac mae effeithiau amgylcheddol ansawdd dŵr yn fater na allwn ei ddatrys ar ein pennau ein hunain. Mae Llywodraeth Cymru bob amser wedi mabwysiadu dull cydweithredol yng Nghymru o ran gwella ansawdd dŵr a llywodraethiant yn y sector, ac mae'r Bil hwn yn gyfle i ymestyn y cydweithrediad hwnnw ar draws y ffin.
17. Mae rhai rheoliadau a chyfreithiau hefyd yn gymwys yng Nghymru a Lloegr ill dwy. Mae dull cydgysylltiedig yn hanfodol er mwyn sicrhau cysondeb rheoleiddiol. Mae rhai elfennau o'r Bil yn ymwneud â materion a gedwir yn ôl, yn enwedig o ran ansolfedd, felly ni fyddai unrhyw ddeddfwriaeth a gyflwynir gan y Senedd mor gynhwysfawr â'r cynigion cyfredol.

Goblygiadau ariannol

18. Nid yw'r gwelliannau'n golygu unrhyw rwymedigaethau ariannol ychwanegol i Lywodraeth Cymru.

Casgliadau

19. Yn fy marn i, mae'n briodol delio â'r gwelliannau hyn yn y Bil hwn ar gyfer y DU trwy Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol gan fod amcanion y Bil yn cyd-fynd yn llwyr â pholisi Llywodraeth Cymru, mae'r mater yn un trawsffiniol yn ei hanfod sy'n gofyn am gydweithio a chydlynu rhwng ein dwy Lywodraeth.
20. Ni chafodd y ddau welliant a ddisgrifir eu cynnig, eu datblygu na'u cefnogi gan y Llywodraeth. Maent yn anghytuno ag amcanion polisi Cymal 1 a Gwelliant 11 ac yn mynd yn groes i'n Hegwyddorion ar Ddeddfwriaeth y DU. Rhaid felly wrth fwy o drafod â Llywodraeth y DU ynghylch datblygu'r gwelliannau hyn. Byddaf yn darparu mwy o wybodaeth i Senedd Cymru am farn Llywodraeth Cymru am y gwelliannau hyn ar ôl y trafodaethau hynny.

Huw Irranca-Davies AS
Y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid
Hinsawdd a Materion Gwledig
Rhagfyr 2024